

СЕКЦІЯ 1

УКРАЇНСЬКА ГЕЛЬСІНСЬКА СПІЛКА: ВІД ВИТОКІВ ДО СЬОГОДЕННЯ

Мамчур Є.

(наук. кер. – ст. викладач Федоров І. О.)
студент II курсу факультету філології та історії
Глухівського національного університету
імені Олександра Довженка

Історичний внесок УГГ в життя українського народу

Українська Гельсінська група була створена 9 листопада 1976 року. Це було об'єднання діячів українського правозахисного руху, яке потім стало УГС – Українською Гельсінською спілкою. Це сталося у Львові 7 липня 1988 року, коли на мітинг зібрались 50 тисяч людей. Підставою створення було недотримання угод які були підписані в 1975 році в Гельсінках. А само дотримання прав та свобод людей та демократичне до них відношення, яке були в інших країнах учасниках цього договору. Тобто головна мета була виконання в Україні (тогочасній УРСР) постав заключного акту Наради у Гельсінках:

а) Збирати докази порушення прав людини, та прийняття на це скарг.

б) Довести що ці порушення присутні в державі й повідомити всім верствам української та міжнародної спільноти, а головне до урядів які підписали пакт.

Також знайомили людей з їхніми власними правами, які в той час не дуже звертали на них увагу. Закріплювались ці права в Декларації прав людини ООН. Висували ідею про присутність в Україні закордонної преси та утворенні незалежних від партії пресових агентств, щоб люди бачили світ не радянських “рожевих окулярах”, а висвітлення справжніх тогочасних подій та фактів. Було зібрано сотні документів, які підтверджували порушення прав людини в СРСР ,тобто у всіх радянських республіках, а не тільки в Україні. Тому було встановлено зв'язки з іншими гельсінськими групами (грузинською, вірменською, литовською та російською).

УГГ діяла за часів перебування на посаді Генерального секретаря ЦК КПРС Леоніда Брежнєва. СРСР залишався тоталітарною державою тому цю ідею партійне керівництво сприймало вороже. Адже тоді партія могла втратити контроль над населенням. Тому були відкриті кримінальні справи проти учасників та засновників цією групи, тобто як завжди в радянській час були здійснені репресії проти “інакомислячих”. КДБ застосувало до УГГ жорстокі репресії. У 1977 заарештовано й тоді або у наступному році засуджено на максимально допущену законом (ст. 62 Кримінального кодексу УРСР — “антирадянська агітація та пропаганда”) кару від 7 до 10 років ув'язнення і 5 років заслання членів-засновників УГГ: М. Руденка, О. Тихого, Л. Лук'яненка, М. Мартиновича, М. Матусевича.

Якщо підійти до діяльності групи зі статистичного боку то:

б) 49 осіб налічувала Українська гельсінська група;

б) 30 меморандумів, декларацій, маніфестів, звернень та інформаційних бюлетенів оприлюднила Українська гельсінська група до кінця 1980-х років;

в) 5 життів правозахисників віддала Українська гельсінська група у протистоянні із радянською тоталітарною системою;

г) 550 років сукупно провели діячі групи в таборах, колоніях, в'язницях, засланні, психіатричних лікарнях;

Вражаючі та жахливі цифри. Ці люди справжні герої які боролися за краще політичне життя громадян СРСР. Та поклали початок реформуванню СРСР в політичній сфері.

Звичайно їх діяльність не могла залишитися поза увагою й до сьогодні. Тому 9 листопада 2016 року в Україні відзначається 40-річчя заснування Української гельсінської

групи. На честь об'єднання у 2015 році у Броварах назвали вулицю Гельсінської групи, теперішній президент України Петро Порошенко вшанував членів Української Гельсінської групи як справжніх героїв.

Література:

1. Український правозахисний рух. Документи і матеріали. Торонто-Балтимор, 1978. – С.7-9.
2. Бажан О. Українська гелсінська група: легальна форма протистояння тоталітарному режимові в УРСР [Електронний ресурс] http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/naukma/Ist/1999_14/10_bazhan_og.pdf
3. Українська Гельсінкська Група 1978–1982. Документи і матеріали. Торонто-Балтимор, 1983. — С. 5.

Асмаковський М.

(наук. кер. ст. викладач – Федоров І. О.)

студент III курсу факультету філології та історії

Глухівського національного педагогічного

університету імені Олександра Довженка

Валерій Марченко – український дисидент правозахисник

У 1960-80 рр. в СРСР збільшилась кількість осіб, які піддавали сумніву і критикували офіційну політику та ідеологію комуністичного уряду. Рух, що пізніше набув характеру правозахисного, став називатися дисидентським. Найбільшого поширення дисидентський рух набрав в Україні, РФ, Естонії, Латвії, Литві, меншою мірою у Вірменії та Грузії [4]. Більшість його учасників зазнали переслідувань, а найбільш активні потрапляли до заслання, тюрем та таборів. Деякі з них померли, відбуваючи ув'язнення. Серед них, Валерій Марченко – український дисидент-правозахисник, перекладач та літературознавець.

Валерій Веніамінович Марченко народився 16 вересня 1947 року в Києві. 1970 року закінчив філологічний факультет Київського університету. Працював у редакції газети «Літературна Україна». Займався перекладом іноземних творів. Заарештований у червні 1973 року і за вироком Київського обласного суду засуджений на шість років ув'язнення в колонії суворого режиму та два роки заслання за ст. 62 ч. 1 КК УРСР «за поширення документів націоналістичного змісту, в яких зводиться злісний наклеп на радянську дійсність, національну політику КПРС» [1]. З вироку суду: «Влітку 1971 у себе вдома виготовив антирадянську статтю «Страшний якийсь тягар» і мав намір передати за кордон для опублікування її в націоналістичних видавництвах». «На початку 1972 року у себе вдома з метою підризу і ослаблення Радянської влади і для розповсюдження і передачі за кордон написав антирадянський документ під назвою «За караваном ідейності», в якому зводить злісний наклеп на радянський державний і суспільний лад» [1]. Після звільнення продовжив критикувати радянську владу в своїх творах. В жовтні 1983 року Марченка заарештовано вдруге. В цей час він мав тяжку хворобу нирок. Під час суду 13-14 березня 1984 року його було засуджено до заслання [3]. Помер Валерій Марченко у тюремній лікарні Ленінграду 5 жовтня 1985 року. За громадянську мужність, самовідданість у боротьбі за утвердження ідеалів свободи та демократії 8 листопада 2006 року посмертно нагороджений орденом «За мужність» І ст. [5].

Незважаючи на арешт, ув'язнення та постійний нагляд з боку КДБ, Валерій Марченко вів активну правозахисну діяльність, пишучи відкриті листи на ім'я радянських та іноземних політичних та суспільних діячів. До таких звернень належать: заява до Президії Верховної Ради СРСР, відкритий лист до діда, історика М. Марченка, відкритий лист до німецьких журналістів із НДР Вальтера Хайновського та Герхарда Шеймана, звернення політв'язнів 36-ї зони до радянської делегації в Белграді, заява Генеральному директорові ЮНЕСКО п. М'боа, лист до